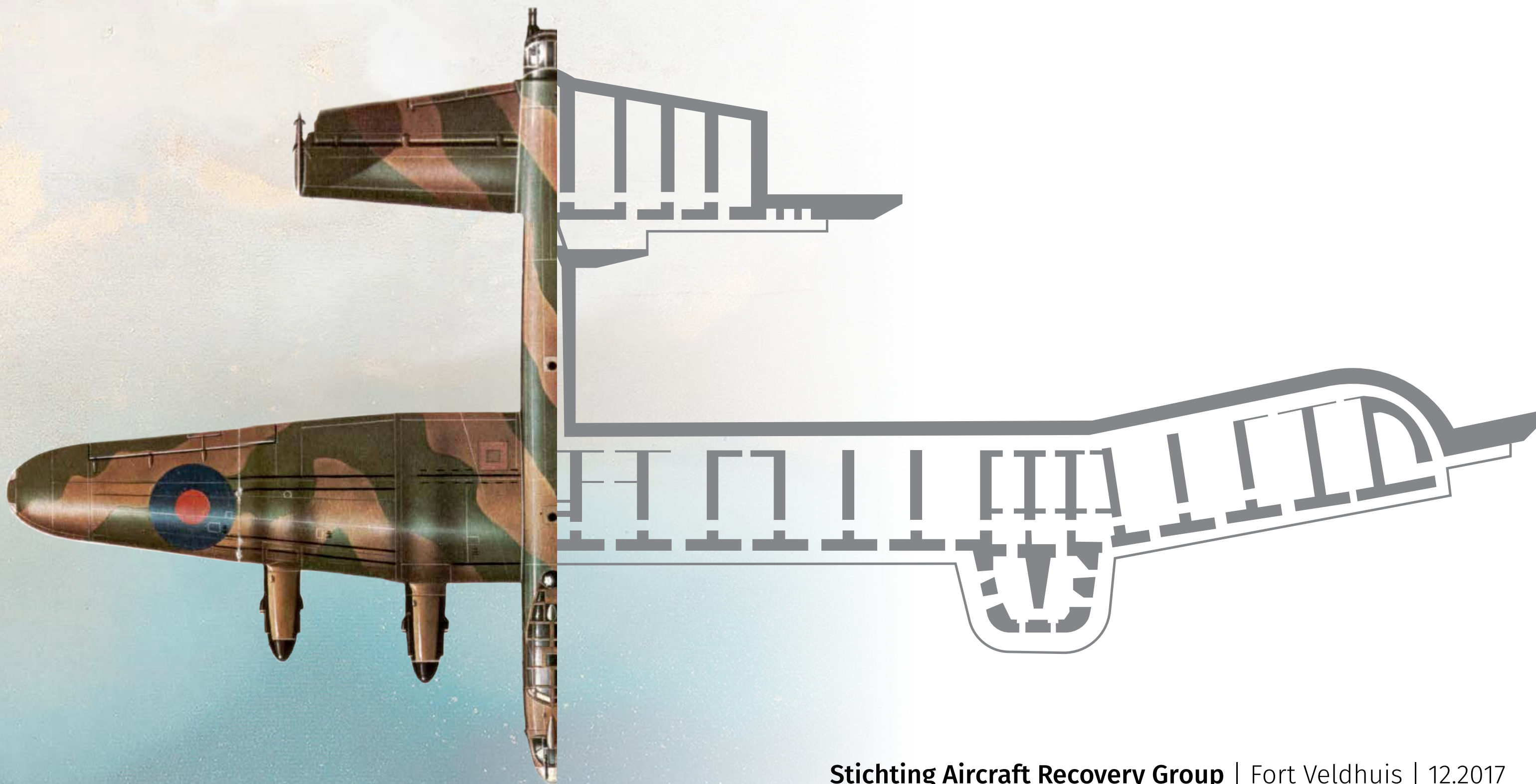

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

NIEUWE KANSEN VOOR EEN WAARDEVOL MUSEUM

De Stichting Aircraft Recovery Group doet al dertig jaar onderzoek naar de meer dan duizend jachtvliegtuigen die in de Tweede Wereldoorlog boven Nederland zijn neergestort. Ruim zevenhonderd daarvan liggen in Noord-Holland en het IJsselmeer.

Waar mogelijk worden de wrakstukken geborgen en de bemanning geïdentificeerd. Voor veel nabestaanden is dat een bijzonder emotioneel moment, omdat ze vaak voor het eerst informatie krijgen over het lot van hun dierbaren. Voor de leden van de Stichting is het altijd een zeer dankbaar onderdeel van hun werk.

De gevonden onderdelen van vliegtuigen en andere objecten die met de luchtoorlog te maken hebben, worden getoond in Fort Veldhuis dat de Air Recovery Group huurt van de Stichting Landschap Noord-Holland.

De Stichting Aircraft Recovery Group en het museum draaien op een grote groep vrijwilligers. Zij hebben het aanvankelijk kale en lege fort weer leefbaar en bruikbaar gemaakt. In de loop der jaren is vervolgens het museum in zijn huidige vorm ontstaan.

Het luchtoorlogsmuseum is van mei tot en met oktober op zondagen voor publiek geopend. Op speciaal verzoek is er ook toegang op andere dagen, voor scholen, organisaties en bedrijven.

In het museum wordt aan de hand van vliegtuigonderdelen, documenten en foto's de geschiedenis van vliegtuig en bemanning in beeld gebracht. Naast de gevonden vliegtuigonderdelen omvat de verzameling ook een groot aantal door derden geschonken of in bruikleen gegeven voorwerpen. Zo is een uitgebreide collectie ontstaan die een goed beeld geeft van de luchtgevechten tijdens de Tweede Wereldoorlog en de mensen die er bij betrokken waren.

De Stichting ARG beschikt daarmee over uitgebreide kennis van de luchtoorlog boven West-Europa in het algemeen en boven Nederland in het bijzonder. Uit een enorm archief kunnen binnen korte tijd gegevens over een bepaald vliegtuig of bemanningslid gelicht worden.

Het museum is geliefd bij geïnteresseerden in militair erfgoed. Daarnaast is het bezoek van scholen en bedrijven de laatste jaren toegenomen. Scholen tonen veel belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog en willen in het museum graag een educatief programma volgen.

Ook recreatieve bezoekers vinden het museum steeds vaker, vooral ook omdat het fort door de gemeente is aangewezen als TOP-locatie: een pleisterplaats voor recreanten in het omliggende natuur- en recreatiegebied.

Een volgende stap die de stichting nu graag wil maken is het verbeteren van de presentatie van de collectie. Zonder afbreuk te doen aan het huidige unieke karakter van het museum, willen we graag een aantal thema's verdiepen en aanvullen met onderdelen die de educatieve en informatieve functie ondersteunen, zoals informatieborden, films en spellen.

Stichting ARG heeft aan Studio Harm Hasenaar uit Muiden gevraagd hier een voorstel voor te doen. Deze studio heeft al in meerdere forten van de Stelling van Amsterdam laten zien zowel technisch als inhoudelijk een bezoekerscentrum van enige omvang te kunnen ontwerpen en te realiseren. Een goed voorbeeld daarvan is te zien op Forteiland Pampus.

De huidige exploitatie van het museum van de Stichting Aircraft Recovery Group wordt gefinancierd door inkomsten uit activiteiten als rondleidingen en lezingen en de entreegelden. Daarnaast ontvangt de stichting financiële ondersteuning van een groep trouwe donateurs. De Stichting Aircraft Recovery Group beschikt daarmee echter niet over voldoende financiële middelen om alle gewenste verbeteringen te realiseren. Daarom zijn wij voor dit project op zoek naar extra ondersteuning.

In dit bidbook vindt u een presentatie van de verschillende onderdelen en uitbreidingen, met daaraan gekoppeld een overzicht van de geschatte kosten. Wij hopen dat u de activiteiten van de Stichting Aircraft Recovery Group een warm hart toedraagt en aan een of meer onderdelen financiële ondersteuning wilt verlenen.

Namens het bestuur van Stichting Aircraft Recovery Group

Johan Graas

VLEIGTUIGWRAKKEN TWEEDE WERELDOORLOG IN NOORD- HOLLANDSE BODEM

Tijdens de Tweede Wereldoorlog lag Nederland in de vliegroute van de geallieerde (jacht) vliegtuigen die offensieve patrouilles en bombardementen uitvoerden op Duitsland en de bezette gebieden. Dat was ook de reden dat de Duitsers in Nederland zwaar luchtafweergeschut opstelden en Duitse jachtvliegtuigen op de diverse vliegvelden had gestationeerd. Als gevolg hiervan zijn op Nederlands grondgebied ca. 7200 vliegtuigen, zowel Engels, Amerikaans als Duits, zijn neergestort.

Van deze 7200 vliegtuigen zijn er ca. 700 in Noord-Holland neergekomen. De schatting is dat thans in het IJsselmeer ook nog zo'n 700 vliegtuigwrakken (veelal met de bemanningsleden nog aan boord) aanwezig zijn. Gedurende en kort na de oorlog zijn veel van deze wrakken al geruimd en de aangetroffen stoffelijke resten van de bemanningsleden geborgen en begraven. Er is echter ook een groot aantal vliegtuigen zover de grond in gedrongen dat ruiming niet mogelijk was. Deze wrakken bevinden zich daar thans nog met de omgekomen bemanningsleden nog aan boord. Bemanningen die dus al meer dan 70 jaar als vermist te boek staan. Van de in het IJsselmeer neergekomen vliegtuigen is dikwijls zelfs de locatie niet bekend.

STICHTING AIRCRAFT RECOVERY GROUP 1940-1945

In 1986 is de Stichting Aircraft Recovery Group 1940-1945 opgericht om onderzoek te doen naar de luchtoorlog boven Nederland en wel speciaal in het gebied Noord-Holland boven het Noordzeekanaal, Waddeneilanden, Waddenzee, Noordzee en IJsselmeer.

De Stichting houdt zich bezig met het onderzoek naar thans nog vermiste vliegtuigen en bemanningsleden. Indien een locatie van een wrak met vermiste bemanningsleden is vastgesteld, zet de Stichting zich in om de betreffende gemeente waarin het vliegtuigwrak is gelegen, te motiveren tot berging over te gaan. Hiertoe heeft de Stichting regelmatig contact met de Koninklijke Luchtmacht en diverse gemeenten.

Daarnaast zoekt de Stichting contact met nabestaanden om hen in ieder geval in te lichten over de vindplaats van slachtoffers. Dit heeft al in meerdere gevallen geleid tot bezoeken van nabestaanden aan het museum en in een aantal gevallen ook tot berging en het herbegraven van slachtoffers die succesvol geborgen zijn.

FORT VELDHUIS

In 1989 heeft de Stichting van de Stichting Landschap Noord-Holland Fort Veldhuis in huur verkregen om daar een museum te realiseren. Een museum dat de gevonden onderdelen van in de oorlog neergestorte vliegtuigen tentoonstelt. Naast de zelf gevonden onderdelen bestaat een groot deel van de verzameling uit in bruikleen aangeboden voorwerpen en giften van derden.

DOELGROEP

Fort Veldhuis wordt bezocht door een heel diverse doelgroep. Deze zijn als volgt te verdelen:

- Toeristen/recreanten;
- Regionale/lokale bezoekers;
- Onderwijsinstellingen;
- Geïnteresseerden in militair erfgoed;
- Bedrijven;
- Nabestaanden van omgekomen bemanningsleden.

DOELSTELLING STICHTING ARG EN HET MUSEUM

De missie van de Stichting ARG en het museum is het bevorderen van de nagedachtenis aan en de inzet van het Luchtmachtpersoneel in de periode 1940-1945 en de burgerslachtoffers van deze luchtoorlog

Om aan deze missie te blijven voldoen heeft de stichting de volgende taken:

- Het onderzoek naar de tot vandaag de dag vermiste vliegtuigen en bemanningsleden uit de Tweede Wereldoorlog te intensiveren.
- De in het museum opgestelde objecten en tentoonstellingen voortdurend te actualiseren, thema exposities in te richten en de verhalen over de Luchtoorlog, de vliegtuigen en de bemanning aan te bieden voor de bezoekers.
- Het verhaal over de Tweede Wereldoorlog en het doel van de Stichting ARG op schoolkinderen over te brengen door rondleidingen en lesmateriaal aan te bieden.
- Het houden van lezingen door kenners op de verschillende gebieden van de Tweede Wereldoorlog.
- Een kenniscentrum op te zetten en dit te exploiteren.

INLEIDING

Als specialist in het creëren van beleving in het museale werkveld is Studio Harm Hasenaar gevraagd om mee te denken over het actualiseren van de huidige collectie in Fort Veldhuis. Aan de opdracht was geen strikt programma van eisen verboden, daarom hebben we eerst een verkennend onderzoek gedaan naar de huidige werkwijze, de bestaande collectie en de wijze waarop deze gepresenteerd wordt. Op basis daarvan hebben we een voorstel ontwikkeld dat de stichting kan helpen bij het vernieuwen van haar collectie en bij het zetten van een stap richting de toekomst, waarbij beleving, interactie en educatie vaste elementen binnen het museum zullen worden.

HUIDIGE SITUATIE

Fort Veldhuis is net als andere forten vanuit militair oogpunt gemaakt en heeft dan ook een aaneenschakeling van ruimtes die onderling zijn verbonden door een centrale gang. Kleine openingen naar buiten laten sporadisch wat licht in het fort door. Om de collectie uit te kunnen lichten is er altijd kunstlicht nodig.

De bestaande collectie biedt een verscheidenheid aan objecten, daarbinnen ontbreekt echter de onderlinge samenhang. Dit is deels een gevolg van het na elkaar ter beschikking komen van ruimtes; de vliegtuigonderdelen en andere objecten zijn daar op een pragmatische wijze opgesteld. Daarnaast beschikken de vrijwilligers over te weinig kennis met betrekking tot het inrichten van een expositie die voor de geïnteresseerde bezoeker ook duidelijk is. Anderzijds heeft de enorme inzet van de vrijwilligers wel geleid tot een vorm van logica in de exposities.

Onze taak als ontwerpbureau is om hier op voort te borduren en de vrijwilligers verder aan te sturen, zodat zij meer inzicht krijgen in hoe de bestaande collectie voor de gestelde doelgroep aangepast kan worden.

De collectie zal ook in de toekomst door vrijwilligers worden bijgehouden en uitgebreid. Werkwijze en beschikbare middelen moeten daarop afgestemd worden. Bij het logisch opmaken van informatieborden en het presenteren van de collectie komt meer kennis kijken dan nu, ondanks de grote inzet, bij de vrijwilligers aanwezig is. Er moet rekening gehouden worden met het interesseniveau en de belevingswereld van de huidige bezoeker. Wij gaan de vrijwilligers daar bij ondersteunen.

Harm Hasenaar

Creative director, Studio Harm Hasenaar

3

HOOFDTHEMA'S

Achter elk tentoongesteld item zit een verhaal: het verhaal van helden die met gevaar voor eigen leven voor onze vrijheid hebben gevochten. Duidelijk moet worden dat het in dit museum niet alleen maar gaat om 'opgegraven schroot'. Het gaat om objecten waar met respect naar gekeken zou moeten worden. Om dat te bereiken, willen we de tentoonstelling indelen aan de hand van drie hoofdthema's:

Crew (bemanning)

Recovery (opgraving)

Identify (identificatie)

Elke thema krijgt een eigen, herkenbare kleur: rood, wit en blauw. Het is onze nationale driekleur, maar ook die van de landen van waaruit de vliegtuigen vlogen.

Op alle informatieborden bij de getoonde stukken worden de themakleuren opgenomen. Hoe meer informatie er over een thema beschikbaar is, des te groter het gedeelte dat de bijbehorende kleur inneemt. Zo is direct te zien hoeveel van welke informatie er beschikbaar is. Bezoekers kunnen daarmee hun aandacht gericht verdelen, bijvoorbeeld als ze vooral technisch geïnteresseerd zijn of juist alleen iets willen weten over de bemanning.

INVULLING VAN DE THEMA'S

Bij het thema Crew denken wij aan alle verhalen die behoren bij de bemanningen van gevonden vliegtuigen. Daaronder vallen bijvoorbeeld de briefing voorafgaand aan de start van de fatale vlucht en de verhalen van nabestaanden, kattenbelletjes van bemanningsleden aan het thuisfront etc.

Recovery staat voor al het praktische werk dat komt kijken bij het bergen (opgraven of opduiken) van een vliegtuig. Het gaat daarbij om onder meer de volgende zaken.

- Wat was de exacte locatie? We maken een wrakkenkaart inzichtelijk.
- Hoe gemakkelijk of lastig is de berging?
- Hoe is het toestel precies neergestort? We maken een crashkaart.
- Is de berging het gevaarlijk? Controleren op explosieven.
- Zijn er nog stoffelijke resten aanwezig?

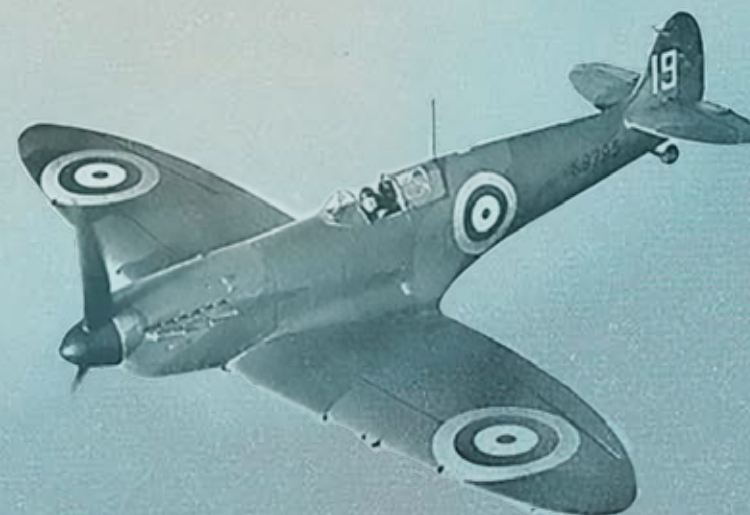
Identify heeft betrekking op het speurwerk dat begint als het vliegtuig of delen daarvan geborgen zijn.

- Wat is het voor een type vliegtuig? Hoe achterhaal je het typenummer?
- Waar kwam het toestel vandaan en waar ging het naar toe?
- Wie vormden de bemanning?
- Leven er nog nabestaanden en zo ja, worden zij op de hoogte gesteld van de vondst van het vliegtuig en eventuele stoffelijke overschotten?
- Welke gevonden onderdelen verschaffen de juiste informatie om de identificatie te vergemakkelijken?

CREW

RECOVERY

IDENTIFY

TOEPASSING VAN DE HOOFDTHEMA'S

De informatieborden worden geplaatst in de nabijheid van de objecten waar ze betrekking op hebben. De plaatsing van de bebording ten opzichte van de routing is cruciaal voor zowel een goede leesbaarheid als de logica van de herhaling. Vaste plekken geven herkenbaarheid en brengen structuur in de tentoonstelling.

Een duidelijk element binnen de vormgeving van de borden zijn de kleuren van de drie hoofdthema's. Naast deze gekleurde stippen komt de thematiek ook terug in de in kleurvoering op de achtergrond van de borden.

Ben je wat minder geïnteresseerd in de identificatie van het vliegtuig, dan sla je de borden met blauwe cirkels over. Of omgekeerd.

De ene keer zal een bord alle drie de thema's behandelen, een andere keer staat er voor elk thema een apart bord. Hoe dan ook: er is directe herkenning. Wij stellen voor om ook op de grond of op/ aan de muur de thematiek van de desbetreffende ruimte aan te geven. Dit helpt bezoekers bij het navigeren naar thema.

ZELF INFORMATIEBORDEN MAKEN

Wij stellen voor om voor het opmaken van informatieborden een standaard opzet (sjabloon) te maken. Met behulp van dit sjabloon met lettertypen, maten en een basisindeling kunnen vrijwilligers eenvoudig zelf een bord vullen met eigen teksten en beelden.

Het wordt zo mogelijk om zelf borden aan te passen zonder naar een grafisch bedrijf te hoeven stappen, maar met behoud van eenheid in de presentatie. In de praktijk is bovendien gebleken dat vrijwilligers het leuk vinden om zelf informatieborden te maken.

TAALKEUZE

Op de informatieborden is een dubbele toelichting te vinden, in het Engels en het Nederlands. Voor de films willen we voorstellen vooral in het Engels communiceren, om meerdere redenen. Allereerst is er het gegeven dat veel bezoekers die speciaal voor deze collectie naar het fort komen, nabestaanden uit het buitenland zijn. Daarnaast zijn wij het in Nederland gewend om ondertiteling te lezen, terwijl dat in andere landen veel minder voorkomt. Bovendien zijn de meeste Nederlanders goed bekend met de Engelse taal. Voorstel is daarom dat er in alle films Engels gesproken wordt en in het Nederlands ondertiteld.

Door middel van een Podcast kan eventueel een extra taal worden bijgemaakt. Deze kan dan via een app bij de entree ingesteld worden. Daar waar een extra verhaal in een derde taal beschikbaar is, wordt dat met een icoontje aangegeven.

COMMUNICATIE

In aansluiting op de komende veranderingen in Fort Veldhuis willen we ons ook richten op het bekend maken daarvan. Als het ‘nieuwe Fort Veldhuis’ er straks is maar niemand weet er van, dan zullen we niet meer bezoekers gaan trekken. Om Fort Veldhuis beter op de kaart te zetten, hebben wij een publiciteitsplan met verschillende onderdelen gemaakt. Bij de uitwerking daarvan werken wij samen met Studio Harm Hasenaar.

Algemene communicatie

FOLDER EN LOSSE FLYERS

De veranderingen bij Fort Veldhuis zullen gefaseerd zijn. Dat schept een probleem waar het gaat om de actualiteit van drukwerk. Een combinatie folder en flyers kan daar een oplossing voor zijn.

- Een algemene folder, te vervaardigen op het moment dat de Memory Lane en de Briefing Room gerealiseerd zijn. In deze folder worden uiteraard ook de verdere plannen en opties gecommuniceerd.
- Een eigen flyer voor de exhibits die in de periode daarna gerealiseerd worden.
- Op langere termijn aanpassing van de algemene folder met toevoeging van de nieuwe exhibits.

POSTER

Een opvallende poster zorgt lokaal en regionaal voor extra aandacht. Wij willen deze inzetten zodra de Memory Lane en de Briefing Room gerealiseerd zijn.

Publiciteit

PERSBERICHT

Een persbericht naar lokale, regionale en landelijke media en gespecialiseerde media, print en digitaal, brengt Fort Veldhuis onder een breed publiek. Daarbij zullen we ons beperken tot nieuws dat ook echt een persbericht waard is, zoals de bekendmaking van de nieuwe plannen voor het fort en de openstelling van Memory Lane en Briefing Room.

SOCIAL MEDIA

Fort Veldhuis heeft een Facebookpagina, via dit kanaal zal ook nieuws over de veranderingen in het fort gecommuniceerd worden. Voor het ‘grotere nieuws’ willen wij met langere artikelen gaan werken. Deze kunnen wij zelf schrijven en laten redigeren of volledig laten schrijven.

NIEUWS OP DE WEBSITE/NIEUWSBRIEF

Ook door middel van berichten op de website kunnen we nieuws over de veranderingen in het fort verspreiden. Daarnaast valt te denken aan het laten ontwikkelen en verzenden van nieuwsbrief.

Voor nieuwsberichten op de website en een nieuwsbrief geldt eveneens dat wij deze zelf kunnen schrijven en laten redigeren of volledig laten schrijven.

Interactieve lesbrief

Om schoolklassen in de gelegenheid te stellen zich op een bezoek aan Fort Veldhuis voor te bereiden, willen wij een lesbrief aanbieden. Interactieve PDF's met teksten, foto's, illustraties en vragen maken de scholieren bekend met de luchtgevechten van WOII. De lesbrief zal eenvoudig te downloaden zijn en kan offline gebruikt worden.

Wij denken aan een gezamenlijke versie voor de groepen 7 en 8 van de basisschool en het voortgezet onderwijs, met daarbij een handleiding voor docenten.

Bedrijfsarrangement

Om Fort Veldhuis meer te presenteren als zakelijke locatie, willen we een businessarrangement aanbieden. Dat zou bijvoorbeeld kunnen bestaan uit:

- Vergaderen
- Een rondleiding met deskundige gids
- Een teamactiviteit, bijvoorbeeld een speurtocht. Na de rondleiding krijgen teams per ruimte een of meer opdrachten om bepaalde informatie te vinden. Dat kan informatie op of bij de vliegtuigen zijn, maar ook in de diverse exhibits en vitrines. Een tijdslimiet brengt extra spanning en rivaliteit in de speurtocht
- Kleine catering.

Wings

Een aandenken aan een bezoek aan Fort Veldhuis is een leuke herinnering voor de bezoeker én een slimme manier om de naam van het fort te verspreiden.

Onze eerste gedachten gaan uit naar een enkele of dubbele wing. Qua uitvoering valt te denken aan metaal (met speldje), magnetische strip, geborduurde stof of een sleutelhanger. Afhankelijk van uitvoering en type bezoeker zou zo'n wing verkocht dan wel weggegeven kunnen worden.

Kostenraming

ALGEMENE COMMUNICATIE

€ 2.750,00

Folder en losse flyer / Poster

PUBLICITEIT

€ 1.250,00 per jaar

Persbericht / Social Media / Nieuwsbrief

INTERACTIEVE LESBRIEF

€ 2.500,00

BEDRIJFSARRANGEMENT

€ 1.250,00

WINGS

€ 3.000,00

5.000 stuks

Commandement Haarlem 1899.

FORT BIJ VELDHUIS.

Fig: 3-5. Details van de verbinding van de paalfunderingen en fundamente.
Fig: 3. Verbinding van de paalfunderingen en fundamente (1:20).

2. **C** **R** **I**

Fig: 1. Plattegrond van de paalfunderingen en fundamente.
(1:200).

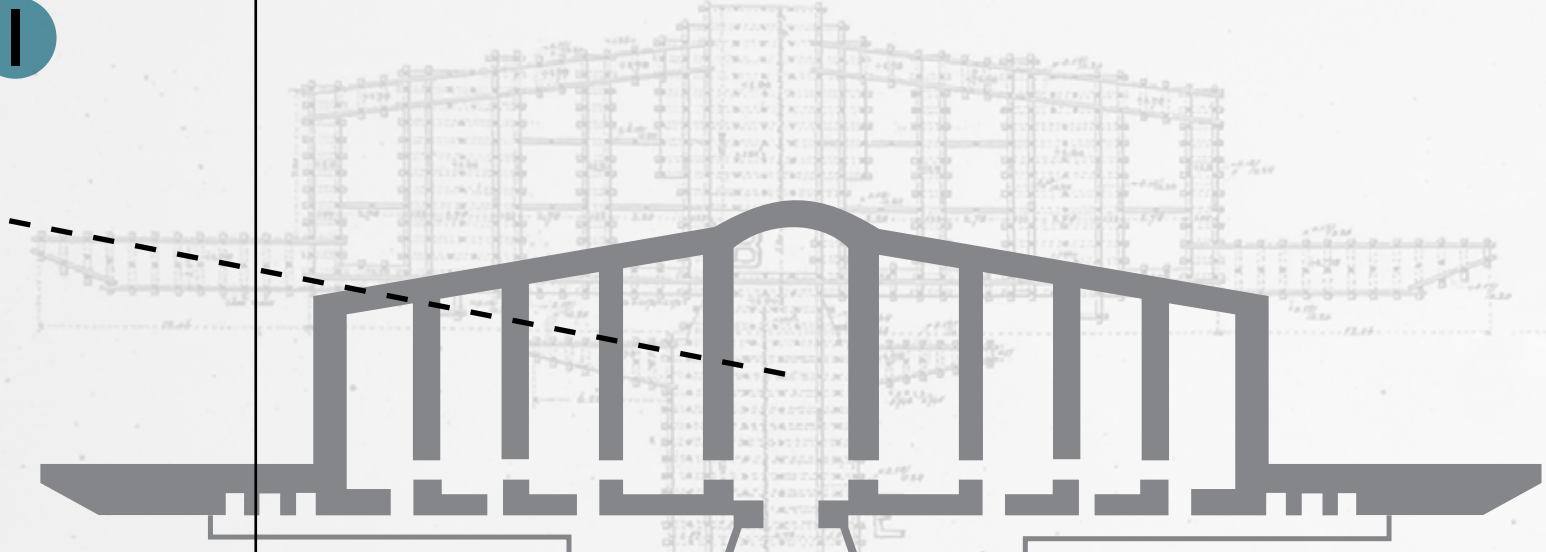

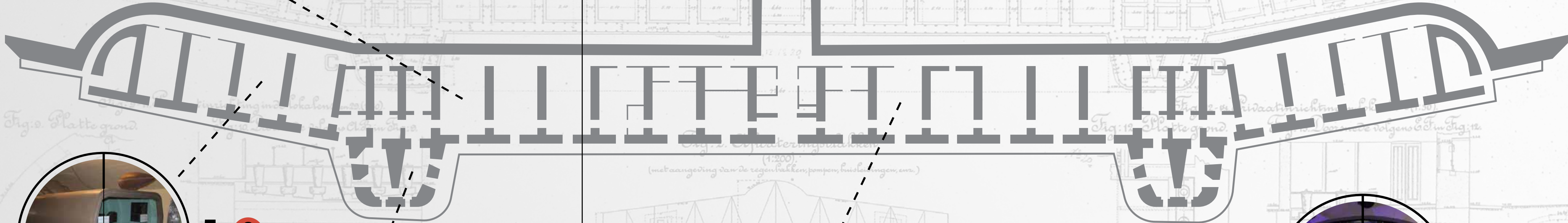
Fig: 6-8. Doorsneden over de fundamente van het hoofdgebouw.
(1:50).

1. **C** **R**

4. **I**

5. **C**

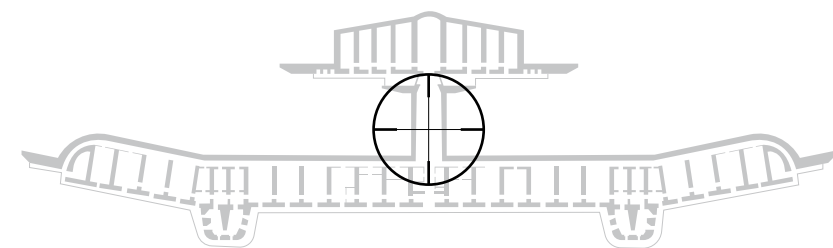
4. **R**

3. **C** **R** **I**

8. **C**

Entree en de centrale hal

Bij binnenkomst kijk je meteen de lange gang in, richting de filmzaal achterin. Je ziet allemaal objecten die direct tot de verbeelding spreken. Maar voordat je precies begrijpt wat hier allemaal staat en waarom het er staat, is het noodzakelijk dat je eerst de preshow in de filmzaal bekijkt. Vanuit de entree moet het daarom direct duidelijk zijn dat je (bij voorkeur) rechtdoor de centrale gang in loopt en de filmzaal binnengaat. Om dat te bereiken, willen we de hal zodanig aanpassen dat de inrichting een meer eigentijdse uitstraling krijgt en aantrekkelijker wordt. Tevens willen we een soort van serene ‘memory lane’ creëren, die met uitspraken van bemanningsleden onderstreept dat we hier mensen herdenken die voor onze vrijheid hebben gevochten. We stellen voor om de muren zwart te verven en te voorzien van witte ‘mood’- teksten zoals:

I'll be home for diner

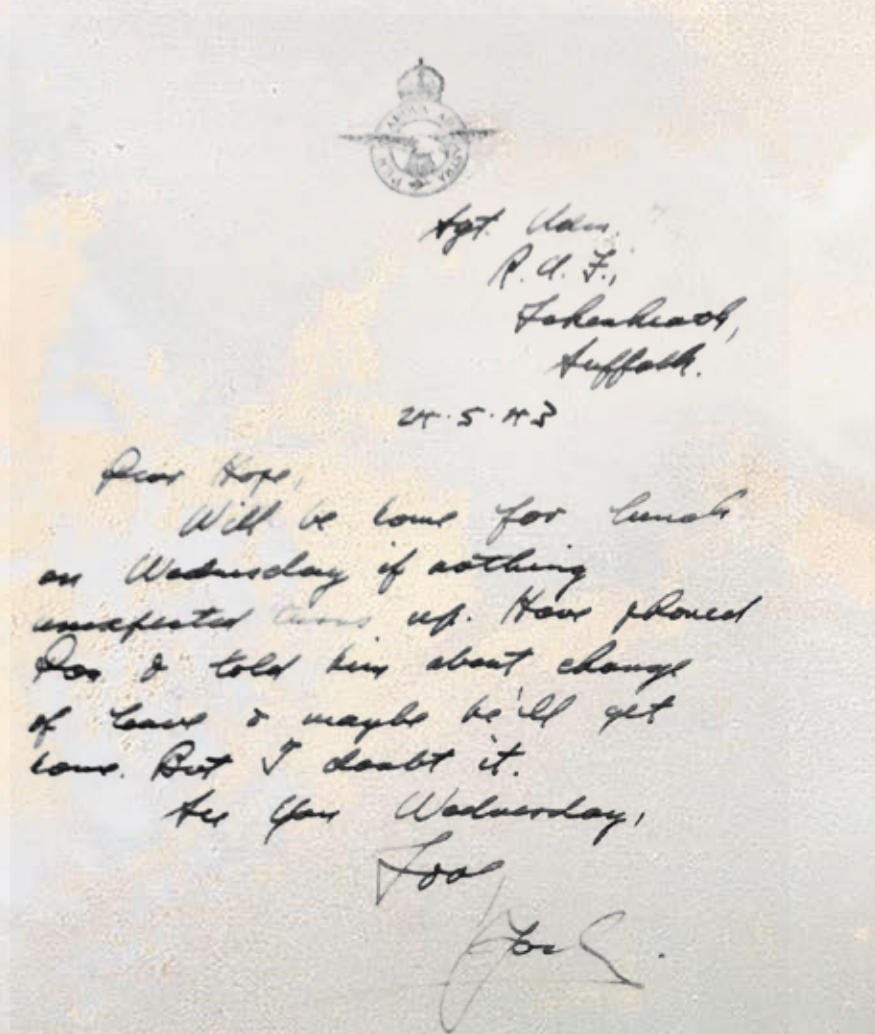
Lost but not forgotten

Heroes of war

Het geheel van deze teksten geeft aan dat het in dit museum toch vooral over mensen gaat.

De opstelling van de items die nu in de hal staan, kan grotendeels gehandhaafd worden. Het lijkt ons wel goed om alle schriftelijke informatie zoveel mogelijk weg te halen of te vervangen door nieuwe borden. (Zie Toepassing van de hoofdthema's.)

Alle objecten zouden wat ons betreft een ondergrond mogen krijgen waardoor ze worden ‘opgetild’ uit hun omgeving. Het zand er omheen kan eventueel blijven liggen, maar de zandzakken suggereren een militaire verdediging. Deze zouden wij graag vervangen door een (stenen) rand.

DE EERSTE VOORSTELLEN

Voor acht verschillende ruimtes in het fort zijn inmiddels concrete voorstellen gemaakt, inclusief een begroting. Gezien het feit dat de stichting financieel niet in één keer alle plannen kan gaan realiseren, hebben we de voorstellen zo gemaakt dat ze per ruimte uit te werken en uit te voeren zijn. Zo ontstaat een menukaart van concepten die ‘naar wens’ zijn uit te werken, afhankelijk van de fondsen en sponsoring die op een gegeven moment geconcretiseerd zijn.

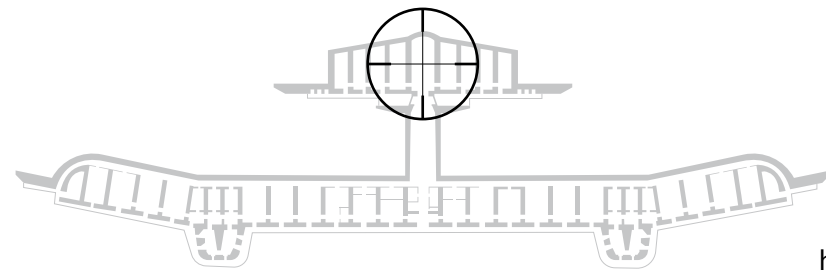
Onze voorkeur gaat overigens uit naar het eerst realiseren van de concepten Memory lane en Briefing room, omdat die een wezenlijk onderdeel van het algemene verhaal over de Stichting ARG gaan uitmaken.

Hiernaast lichten we toe welke acht concepten we voor ogen hebben en wat de kosten zijn om ze te realiseren. Uiteraard hebben we nog veel meer ideeën om uit te werken. Maar wij zijn van mening dat we moeten starten met de meest logische en voor de Stichting ARG belangrijkste onderdelen binnen haar doelstelling.

MEMORY LANE

Kostenraming

HARDWARE Verlichting / Implementatie	€ 9.000,00
INRICHTING Decoratie wanden / Aankleding	€ 4.000,00
PROJECTMANAGEMENT Vergaderen / Bouwbegeleiding / Artistieke begeleiding / Kostenbewaking	€ 1.360,00

Preshow: de briefing room

Zodra je in de memory lane richting de ‘briefing room’ loopt, zie je de stoelen al staan waarop je kunt gaan zitten om ‘gebrieft’ te worden.

De ruimte wordt geheel ingericht als een echte Engelse briefing room, zoals we die kennen uit films en foto’s. Hier start bij binnenkomst een film over de luchtmisssies in de Tweede Wereldoorlog, waarvan velen niet op de basis terugkeerden.

HOOFDFILM - ‘MEN ON A MISSION’
Film over de luchtmisssies in de Tweede Wereldoorlog waarvan velen niet terugkeerden.

De film start vanuit een briefingroom-situatie op een RAF-basis. We vallen midden in een briefing van een aantal crews die op missie worden gestuurd. Zo komen we terecht in de tijd waarin de luchtoorlog in zijn volle omvang plaatsvond. Tevens wordt zo duidelijk waarom er zoveel vliegtuigen in Nederlandse bodem en wateren liggen en waarom de bemanning zo internationaal is.

De film is een totaalbeleving met audio- en beeldeffecten die de bezoeker meeneemt in de tijd van de luchtoorlog 1940-1945 én de nasleep ervan.

Het verhaal dat met de film wordt verteld vormt de inleiding op de omvangrijke collectie die door de bezoekers in de rest van het museum ontdekt kan worden. Centraal in de film staan de missies en de bemanning van de gevonden en geborgen vliegtuigen en -onderdelen die in Fort Veldhuis te bezichtigen zijn.

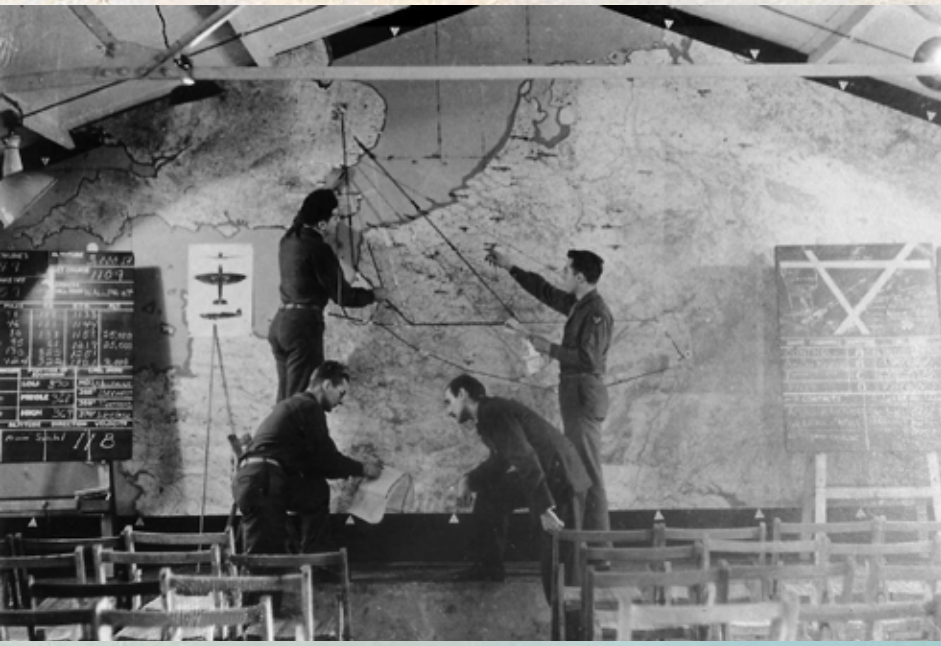
De verhalen en de missies eindigen met de vondst van de vliegtuigwrakken en eventueel de resten van de bemanning en het inlichten van de nabestaanden. Voor

hen is het vaak een enorme opluchting om na al die jaren toch nog zekerheid te hebben over het lot van hun dierbaren.

Ook de rol die Stichting Aircraft Recovery Groep hierin speelt wordt in de film belicht. Stichting ARG is een van de partijen die nog altijd actief op zoek is naar wrakstukken van neergestorte vliegtuigen uit de Tweede Wereldoorlog. De Stichting doet daarnaast altijd haar uiterste best om vliegtuig en bemanning te identificeren en nabestaanden op de hoogte te brengen. Waar mogelijk worden de gevonden delen van de vliegtuigen geborgen en door de stichting gebruikt om voorlichting over de luchtoorlog van 1940-1945 te geven. Fort Veldhuis is de locatie waar dit hoofdzakelijk gebeurt.

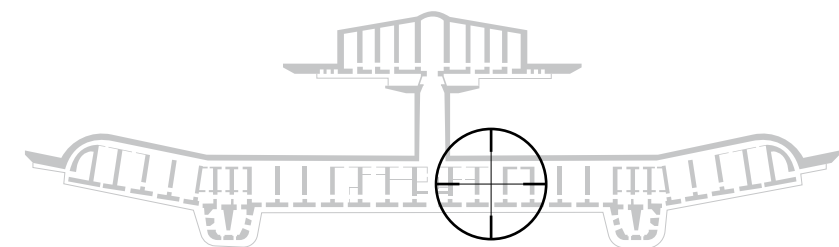
WERKWIJZE PRODUCTIE FILM
In eerste instantie schrijven we een script dat inhoudelijk geverifieerd wordt bij historische bronnen en de Stichting Aircraft Recovery Group. Om het verhaal vervolgens te visualiseren maken we gebruik van aangekocht archiefbeeld over de luchtoorlog 1940-1945, waar we beeld- en geluidseffecten aan toevoegen. De historische beelden worden aangevuld met in scene gezette situaties die een deel van het verhaal ondersteunen. Verder worden beelden van berging en identificatie gemaakt, teneinde het werk van de Stichting Aircraft Recovery Group te visualiseren. De film zal een echte beleevingsfilm zijn, gebaseerd op waargebeurde verhalen en missies. Uiteraard word er te allen tijde rekening gehouden met nabestaanden van bemanningsleden die in de film ter sprake komen.

AANKLEDING BRIEFING ROOM
Wij stellen voor de gehele ruimte, net als bij de memory lane, als een soort van zwart-witfoto in te richten. Hierdoor waan je je even in het verleden. Om vanuit de entree direct al via de memory lane de briefing room in te kunnen kijken, stellen wij voor alle nu nog aanwezige kasten te verwijderen. Transparantie heeft hier een enorm ruimtelijk effect en trekt mensen bij binnenkomst direct de goede kant op: “Kom, daar moeten we zijn.” De kleur van de huidige stoelen past uitstekend in deze setting. Het vliegtuig aan het plafond kan daar blijven hangen als decoratie.

Kostenraming

FILM Pre-productie / Filmen / Post-productie Vertaling / Audio / Voice over	€ 23.540,00
HARDWARE Beamer / Speakers / Verlichting / Implementatie	€ 15.200,00
INRICHTING Aankleding / props	€ 2.500,00
PROJECTMANAGEMENT Vergaderen / Bouwbegeleiding / Artistieke begeleiding / Kostenbewaking	€ 2.040,00

Lancaster-ruimte met stoel en C-romp

In deze ruimte hebben we de mogelijkheid om twee mooie verhalen te vertellen die laten zien welke rol gevonden onderdelen en details spelen bij de identificatie van vliegtuigen en bemanning en het traceren van nabestaanden. De beide verhalen kunnen los van elkaar gemaakt worden, waarbij naar keuze het ene of het andere verhaal getoond word. Het is ook mogelijk om een film te maken waarin beide verhalen verteld worden.

I

De ‘C-romp’ van de Avro Lancaster van het Poolse 300 squadron

OPZET
Met een projectie/videomapping over de romp heen maken we dit vliegtuig weer compleet. Vervolgens laten we in een gedramatiseerd verhaal zien om welke missie het hier ging en hoe de berging en identificatie in hun werk gingen.

HET VERHAAL
Het is 12 juni 1944. Bommenrichter Morski, boordwerktuigkundige Sergeant Bladowski en vijf andere bemanningsleden van het Poolse 300 squadron gaan aan boord van hun Lancaster DV286. Doel van deze avond is deelname aan het bombardement op de Duitse stad Gelsenkirchen. Op de terugtocht worden ze aangevallen door een Duitse nachtjager. Vrijwel direct vliegt het toestel in brand boven het IJsselmeer. Jaren later vind de Aircraft Recovery Group delen van het vliegtuig terug. De eerste resten worden in 1988 door een Urker vissersboot gevonden, 2 km buiten de kust van Wijdenes. Tien jaar later wordt de eerste bergingsexpeditie ondernomen waar ook de Aircraft Recovery Group bij betrokken is. Door een stuk romp met daarop de letter C wordt uiteindelijk duidelijk om welk vliegtuig en type het ging.

DE C-ROMP

C R I

de Stoel

HOORSPEL/AUDIOFRAGMENT
Bij de stoel staat een foto en er is een optie om via audio dit bijzondere verhaal te beluisteren. Alvorens het verhaal begint dimmen de lichten in de ruimte en krijgt de stoel een extra spotlicht. Tijdens het audiofragment belichten enkele spotjes specifieke onderdelen van het vliegtuig.

HET VERHAAL
Het audiofragment dat je hier te horen krijgt is het verhaal van piloot Lt. Eric Arthur Tilbury, killed in action 13 juni 1943. Zijn Lancaster MK III – ED 603 nam in de nacht van 12 op 13 juni 1943 deel aan een missie om de Duitse stad Bochum te bombarderen. Boven Nederland werden ze onderschept door de Duitsers en neergeschoten. Niemand van de crew overleefde de aanval. Drie lichamen spoelden aan in Friesland. In 1997 werden er resten van dit vliegtuig gevonden, waaronder de stoel van de piloot die in Fort Veldhuis staat.

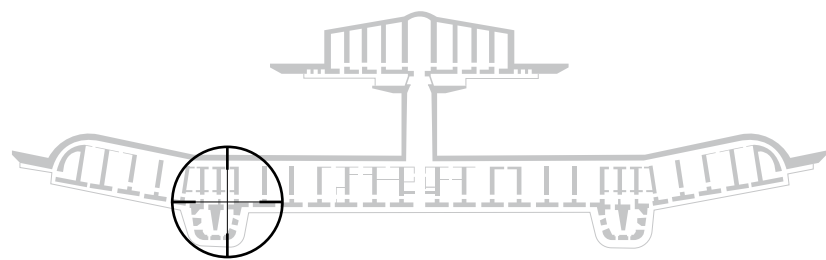
Jaren later krijgt het verhaal een bijzondere wending. Piloot Tilbury bleek een verloofde te hebben achtergelaten die later trouwde met iemand anders. Haar dochter kwam na de dood van haar moeder een brief tegen van Lt. Tilbury en ging toen op zoek naar deze eerste liefde van haar moeder. Dankzij de Aircraft Recovery Group kwamen uiteindelijk het verhaal en de gevonden stoel bij elkaar. Over hoe dat in zijn werk ging gaat dit verhaal. Piloot Lt. Eric Arthur Tilbury ligt begraven op de algemene begraafplaats in het Friese Stavoren.

FILMPROJECTIE
Als alternatief kunnen we dit verhaal ook als film aanbieden. Bijvoorbeeld in de vorm van een korte documentaire waarin het verhaal van de identificatie centraal staat en met de mooie wending die het verhaal krijgt als de dochter van de ex-verloofde van de piloot zich meldt.

DE STOEL

Kostenraming	
DE C-ROMP	
FILM	€ 11.500,00
Pre-productie / Filmen/ Post-productie	
Vertaling / Audio / Voice over	
HARDWARE	€ 8.609,00
Beamer / Speakers / Verlichting / Implementatie	
PROJECTMANAGEMENT	€ 1.360,00
Vergaderen / Bouwbegeleiding /	
Artistieke begeleiding / Kostenbewaking	
DE STOEL	
AUDIO FRAGMENT	€ 5.290,00
Pre-productie / Audio	
HARDWARE	€ 4.750,00
Speakers / Verlichting	
.....	
DE STOEL FILM	€ 10.400,00
Pre-productie / Filmen/ Post-productie	
Vertaling / Audio / Voice over	
HARDWARE	€ 6.789,00
Monitor / Speakers / Verlichting / Implementatie	
PROJECTMANAGEMENT	€ 1.360,00
Vergaderen / Bouwbegeleiding /	
Artistieke begeleiding / Kostenbewaking	

R I

Bergen en identificatie van een vliegtuigwrak uit WOII en de bemanning

We ontwikkelen twee spellen rond het bergen van een vliegtuigwrak uit WOII en de identificatie van toestel en bemanning.

Voorafgaand aan het spelen krijg je een uitlegfilm over het bergen en het identificatieproces. Inhoud van de film en de games worden op elkaar afgestemd, zodat ze goed op elkaar aansluiten en de film een inleiding vormt voor wat er in het spel beleefd kan worden.

ONDERWERPEN VAN DE FILM

- Vinden en bergen
- Hoe weet je waar een vliegtuig ligt?
 - Hoe ga je vervolgens te werk om het te bergen, zowel op het land als in het water?
 - Hoe weet je of er nog bemanning aan boord is?
 - Hoe berg je een wrak?

Identificatie

- Welke aanwijzingen zijn bruikbaar voor identificatie van vliegtuigen en bemanning?
- Hoe bepaal je vervolgens om welk vliegtuig gaat het en of de bemanning er nog in zit?
- Wat gebeurt er daarna: de zoektocht naar nabestaanden, contact met nabestaanden en verder?

WERKWIJZE PRODUCTIE FILM

Als basis voor deze film kunnen we het interview met Johan Graas gebruiken dat we al eerder opnamen en waarin hij antwoord op deze vragen geeft. We maken vervolgens aanvullende filmbeelden van een berging en een identificatie, van het vinden van een aanwijzing tot het identificeren van vliegtuig en bemanning aan de hand van archieven. Tenslotte zien we hoe er contact gezocht wordt met mogelijke nabestaanden.

Vervolgens kun je een van beide spellen gaan spelen. De spellen zijn los van elkaar te spelen.

NB

In plaats van het interview met Johan Graas te gebruiken, kunnen we het verhaal ook door middel van een voice-over vertellen. Eventueel kunnen we er ook twee aparte verhalen van maken: een korte introfilm over bergen en een korte introfilm over identificatie.

RECOVERY GAME

Het leukste is natuurlijk als je begint met het detectiespel. Je gaat met een echte metaaldetector in het zand op zoek naar onderdelen van het vliegtuig. Op een scherm aan de wand zie je wat er onder de grond allemaal aanwezig is en wat wel of niet van waarde kan zijn voor het bergen van het vliegtuig. Scan zorgvuldig het zand in deze ruimte, zoek de juiste onderdelen en voeg ze toe aan je lijstje zodat je later het vliegtuig kunt identificeren.

IDENTIFY GAME

Voorafgaand aan het spelen van het identificatiespel kun je eerst de introductiefilm bekijken, die uitlegt waar het tijdens het bergen van een vliegtuig en het identificeren van toestel en bemanning allemaal om draait.

In het identificatiespel doe je onderzoek. Aan de hand van de serienummers van door jou gevonden onderdelen zoek je uit welk vliegtuig je gevonden hebt en wie de bemanningsleden waren.

Kostenraming

FILM € 11.910,00
Pre-productie / Filmen/ Post-productie
Vertaling / Audio / Voice over

RECOVERY GAME
HARDWARE € 3.285,00
Scherm / Speakers / Verlichting / Implementatie

GAME € 10.780,00
Vormgeving / Programmeren / Techniek

INRICHTING € 1.500,00
Aankleding / props

PROJECTMANAGEMENT € 1.360,00
Vergaderen / Bouwbegeleiding / Artistieke begeleiding / Kostenbewaking

IDENTIFY GAME
HARDWARE € 3.285,00
Scherm / Speakers / Verlichting / Implementatie

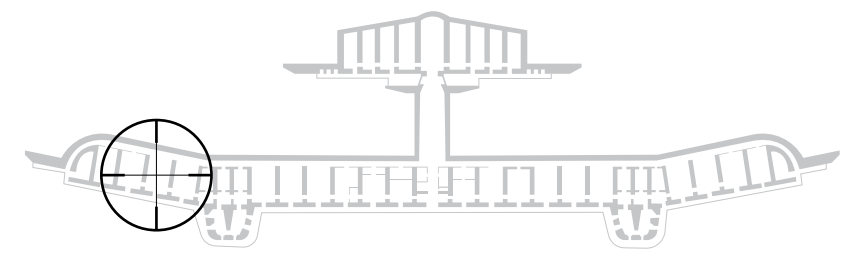
GAME € 10.780,00
Vormgeving / Programmeren / Techniek

INRICHTING € 1.500,00
Aankleding / props

PROJECTMANAGEMENT € 1.360,00
Vergaderen / Bouwbegeleiding / Artistieke begeleiding / Kostenbewaking

RECOVERY & IDENTIFY GAME

C

Short Stirling ruimte

In deze kamer staat een replica van het voorste gedeelte van de romp van een Short Stirling. Het vliegtuig is net voor de vleugels ‘doorgesneden’. De romp is ingericht met onder meer communicatieapparatuur die tijdens de WO II gebruikt is.

Het interieur is afgedekt met een glazen wand, je kunt zo goed bekijken hoe dit vliegtuig er van binnen uit zag. Maar er is meer te zien. Druk op de knop en je ervaart hoe de bemanning er tijdens een vlucht bij zat, en wie wat deed aan boord.

Het glas wordt projectiescherm en toont een korte film over de werkzaamheden van de crew van een Short Stirling tijdens een missie, gezien vanuit het perspectief van de wireless operator/air gunner. Aan de hand van de interne en externe communicatie wordt duidelijk wat de missie is welke rol elk bemanningslid heeft.

De Short Stirling is een zware, viermotorige bommenwerper. De missies waren over het algemeen nachtbombardementen of het leggen van mijnen in de buurt van U-boten, handelsroutes en vijandelijke havens. De crew bestond meestal uit zeven leden : een piloot, een flight-engineer, een navigator, een bomb aimer, een wireless operator/air gunner, een mid upper gunner en een rear gunner.

De wireless operator/air gunner had een dubbelfunctie. Hij verzond en ontving tijdens de vlucht signalen, bedoeld om de ‘observer’ te voorzien van gegevens die nodig zijn voor de navigatie en de doelwitlocatie. Als het vliegtuig onder vuur kwam te liggen bemande hij het machinegeweer ter verdediging tegen vijandelijke vliegtuigen.

WERKWIJZE PRODUCTIE FILM

We kiezen een missie en maken een script met een verhaallijn over deze missie. Het is daarbij vooral de bedoeling dat we de functies van de crewleden leren kennen.

Hoofrolspeler is de wireless operator/air gunner. Voorstel is om een dag in de replica van de Short Stirling te filmen met mensen van een re-enactment groep. We zetten de werkzaamheden van de WOAG in scene en laten zijn communicatie met de andere crewleden zien en horen. Als dat in het shot past kunnen we misschien ook een of twee andere crewmembers aan het werk tonen. We laten uiteraard ook zien dat alle zeven bemanningsleden instappen.

SHORT STIRLING

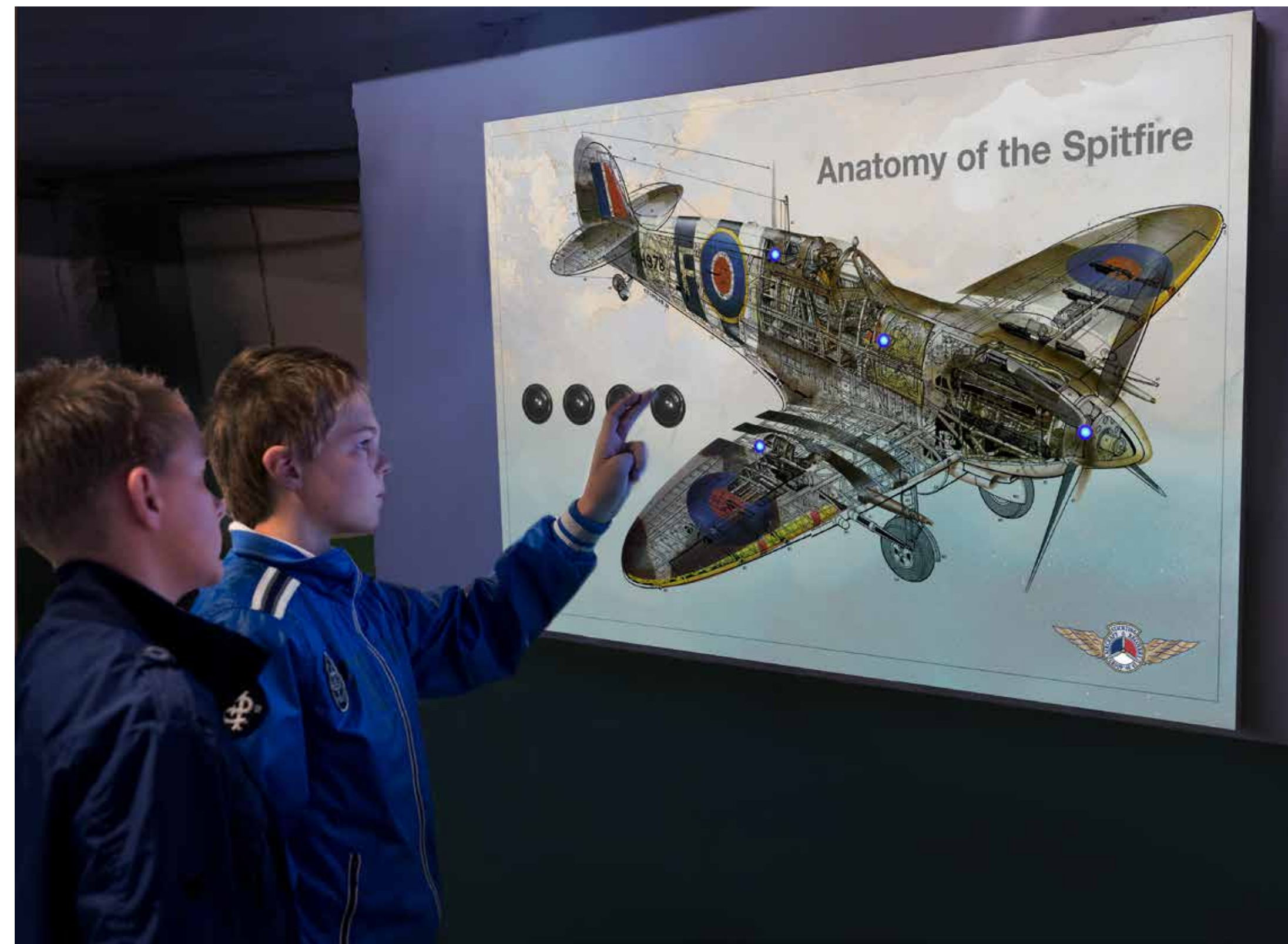
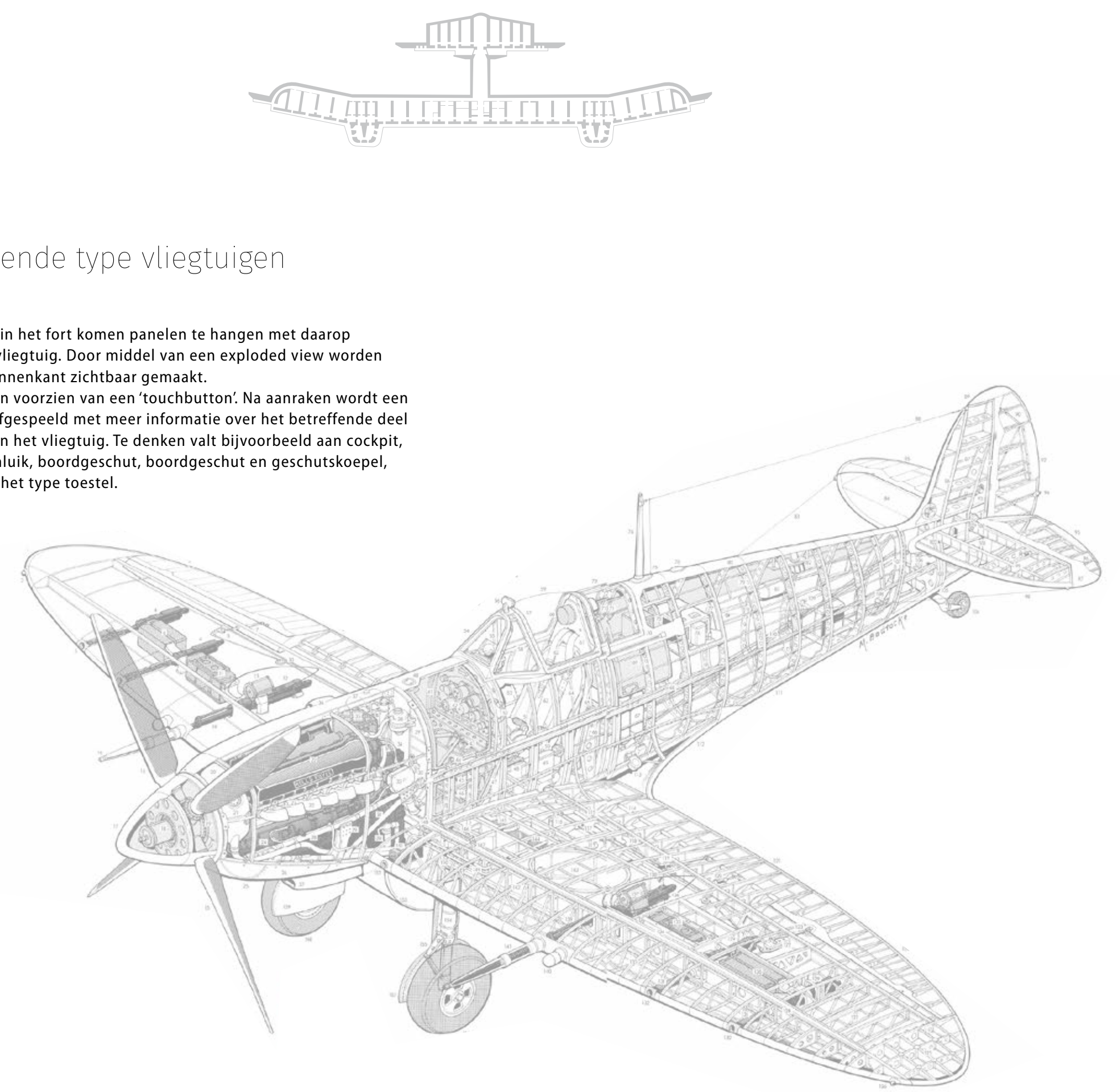
Kostenraming

FILM	€ 9.550,00
Pre-productie / Filmen/ Post-productie / Vertaling / Audio / Voice over	
HARDWARE	€ 12.540,00
Scherm / Speakers / Verlichting	
INRICHTING	€ 1.500,00
Aankleding / props	
PROJECTMANAGEMENT	€ 2.040,00
Vergaderen / Bouwbegeleiding / Artistieke begeleiding / Kostenbewaking	

I

Verschillende type vliegtuigen

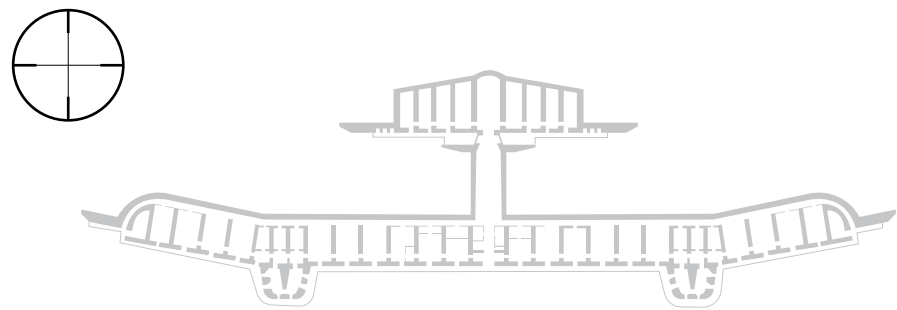
Op zes plekken in het fort komen panelen te hangen met daarop afgebeeld een vliegtuig. Door middel van een exploded view worden delen van de binnenkant zichtbaar gemaakt. Enkele delen zijn voorzien van een 'touchbutton'. Na aanraken wordt een audiobestand afgespeeld met meer informatie over het betreffende deel of onderdeel van het vliegtuig. Te denken valt bijvoorbeeld aan cockpit, motor, bommenluik, boordgeschut, boordgeschut en geschutskoepel, afhankelijk van het type toestel.

INTERACTIEVE PANELEN

Kostenraming per bord

HARDWARE	€ 2.000,00
player/knoppen/speaker/ Versterker	
BORD	€ 4.000,00
Illustraties/opmaak/montage	
CONTENT	
Voiceover EN-NL / soundscape	€ 1.000,00
PROJECTMANAGEMENT	€ 680,00
Vergaderen / Bouwbegeleiding / Artistieke begeleiding / Kostenbewaking	

C R

Zoeklicht

zoeklicht op rails naar buiten gereden. Op deze locatie vertellen we het verhaal van de remise, de zoeklichten en hun functie.

Bij binnenkomst in de remise is het vrij donker. Aan de wanden kun je silhouetten van afbeeldingen onderscheiden, maar een en ander is niet goed zichtbaar. Wat je wel goed ziet, is een verlichte knop aan de wand met daarbij een bordje met de tekst 'push to start story'. Bij indrukken klinkt de sirene van het luchtalarm en verschijnt er een zoeklicht dat de donkere ruimte aftast. Het zoeklicht blijft op de eerste afbeelding hangen en er begint een audiopresentatie over de spannende geschiedenis van deze remise. Tijdens de presentatie springt het zoeklicht over naar ander afbeeldingen in de remise, om tenslotte weer te verdwijnen.

Voor het audioverhaal valt te denken aan een tweetalige versie (Engels en Nederlands) met een keuzeknop/twee knoppen.

ZOEKLICHTREMISE

Kostenraming

HARDWARE Speakers / Lichtspot / Player Luidsprekers / Versterker	€ 5.225,00
CONTENT Voiceover EN-NL / soundscape	€ 1.000,00
INRICHTING Borden / Props	€ 4.000,00
PROJECTMANAGEMENT Vergaderen / Bouwbegeleiding / Artistieke begeleiding / Kostenbewaking	€ 680,00

‘Ab Homburg,
de onbekende soldaat van Oranje’

Op het moment wordt er in het fort ‘Icarus en Mars’ een prachtig verhaal verteld over de onbekende soldaat van Oranje. Het is een indringend, persoonlijk verhaal waarvan wij allemaal denken dat het, naast de presentatie in Icarus et Mars, ook een groter publiek zou moeten bereiken. Wij stellen voor om hiervoor in Fort Veldhuis een aparte kamer in te richten, waarin een documentaire wordt getoond die de kijker meeneemt naar de tijden van verzet tegen de Duitse bezetter in de Tweede Wereldoorlog. De thema’s die in Fort Veldhuis te zien zijn, kunnen in die documentaire op historische wijze langskomen.

INHOUD
In Nederland denkt iedereen bij Soldaat van Oranje aan Eric Hazelhoff Roelfzema. Maar er waren meer mannen zoals hij. De onbekende soldaten van Oranje. Verzetshelden die vanuit Engeland dapper hun steentje bijdragen aan de bestrijding van de Duitse bezetter. Deze film gaat over een van deze helden, de IJmuidense verzetsman Ab Homburg, geboren op 12 juni 1917 te Velzen.

Samen met Cor Sporre en Wim de Waard weet hij in 1941 in een klein bootje te ontsnappen naar Engeland, waar hij een opleiding tot geheim agent krijgt. Een half jaar later wordt hij samen met Cor Sporre als spion gedropt boven Brabant. Na een maand wordt hij verraden en door de Duitsers gearresteerd. Hij wordt vastgezet in het Oranje hotel in Scheveningen op 10 oktober 1941 en ter dood veroordeeld. Op 26 oktober, de dag van zijn executie, slaagt hij er in te ontsnappen door met een lepel een tralie los te wrikken.

Na zich eerst een tijdje schuil te hebben gehouden ontvlucht hij Nederland op 16 februari 1942, met Jo Buizer en Jan de Haas. Ze zijn verstekelingen aan boord van de stoomtrawler Beatrice IJM 118 uit IJmuiden, alleen schipper Michiel Grootveld is op de hoogte van de extra passagiers. Terug in Engeland volgt Ab Homburg een vliegeniersopleiding en komt terecht bij het 322 Dutch Squadron van de RAF, waar hij meerdere succesvolle vluchten op zijn naam schrijft.

Vlak voor het einde van de oorlog op 1 april 1945, komt er een einde aan zijn heldhaftige leven. Ab Homburg, dan 27 jaar oud, wordt met zijn jachtvliegtuig RR249, een eenpersoons Spitfire, bij Borne in Twente neergehaald door luchtafweergeschut. Enkele jaren later wordt hij postuum onderscheiden met de Bronzen Nederlandse Leeuw.

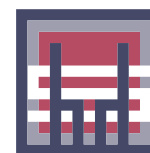
UITVOERING
De film wordt gemaakt met algemeen archiefmateriaal over de luchtoorlog vanuit Engeland en het verzet in Nederland. Aanvullend materiaal kan bestaan uit beelden gemaakt van de collectie foto's, brieven en persoonlijke items van Ab Homburg zelf, beschikbaar gesteld door de kleinzoon van Ab Homburg en nu te bezichtigen in 'Icarus et Mars' van Johan Graas. Nader bepaald moet worden in welke ruimte deze presentatie zichtbaar gemaakt zou kunnen worden. In overleg met Johan Graas kunnen er wellicht ook enkele objecten uit de expositie in 'Icarus et Mars' in bruikleen worden getoond, om zo de tentoonstelling te versterken. Als alternatief kunnen we ook replica's van beelden en objecten gebruiken.

ENGELANDVAARDER

Kostenraming

FILM Pre-productie / Filmen/ Post-productie / Vertaling / Audio / Voice over	€ 19.540,00
HARDWARE Scherm / Speakers / Verlichting	€ 5.900,00
INRICHTING Aankleding / props	€ 1.500,00
PROJECTMANAGEMENT Vergaderen / Bouwbegeleiding / Artistieke begeleiding / Kostenbewaking	€ 2.040,00

Studio Harm Hasenaar
creatie van beleving

Alle rechten voorbehouden.

De concepten zijn eigendom van Studio Harm Hasenaar.

De kosten zijn gebaseerd op een eerste raming. Bij verdere uitwerking zullen ook de kosten nader gespecificeerd worden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaargemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke manier, zonder toestemming van Studio Harm Hasenaar.

Diverse afbeeldingen zijn alleen toegepast om het concept te verduidelijken.

Versie: 1 Copyright © 2018